MALTA

QORTI TA' L-APPELL KRIMINALI

**S.T.O. PRIM IMHALLEF
VINCENT DE GAETANO**

**ONOR. IMHALLEF
DAVID SCICLUNA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta ta' l-20 ta' Novembru, 2008

Numru 13/2006

Ir-Repubblika ta' Malta

v.

Mario Borg

(Att ta' Akkuza 13/2006)

Illum, 20 ta' Novembru 2008

Il-Qorti:

1. Dan hu provvediment dwar ir-rikors prezentat fid-9 ta' Settembru 2008 mill-appellant Mario Borg li permezz

tieghu qed jitlob li din il-Qorti taghmel ordni ta’ referenza kostituzzjonali fit-termini tal-Artikoli 46(3) u 4(3) tal-Kostituzzjoni ta’ Malta u tal-Kap. 319 rispettivament.

2. Ikun opportun li tinghata deskrizzjoni qasira tal-*iter* ta’ dan il-kaz. Fl-14 ta’ Gunju 2006 l-Avukat Generali ipprezenta l-Att ta’ Akkuza kontra Mario Borg li fih akkuza lil dan Borg b’importazzjoni kontra l-ligi tad-droga erojina bejn Frar u April tas-sena 2003 (l-ewwel kap); assocjazzjoni ghall-fini ta’ importazzjoni, bejgh jew traffikar kontra l-ligi ta’ erojina bejn Frar u April 2003 (it-tieni kap); u pussess illegali ta’ erojina – dejjem bejn Frar u April 2003 – taht tali cirkostanzi li juru li dak il-pussess ma kienx ghall-uzu esklussiv tieghu (it-tielet kap). Permezz ta’ nota ta’ eccezzjonijiet prezentata fit-**13 ta’ Lulju 2006**, l-akkuzat (illum appellant) Mario Borg issolleva diversi eccezzjonijiet, fosthom l-eccezzjoni (l-ewwel eccezzjoni) li z-zewg xhieda principali tal-prosekuzzjoni – Kandemir Meryem Nilgum u Kucuk Melek – ma kinux “ammissibbli fit-terminu tal-Artikolu 30A” [recte: 30] tal-Kap. 101 u li ghalhekk ghad-deposizzjonijiet taghhom kienu applikabbli r-regoli generali li japplikaw ghad-deposizzjonijiet “ta’ komplici jew ko-awturi” kif jipprovdi l-Kodici Kriminali. Eccezzjoni ohra (it-tielet eccezzjoni) kienet li ghad-deposizzjonijiet ta’ dawn iz-zewg xhieda tal-prosekuzzjoni ma kienx japplika l-Artikolu 30A tal-Kap. 101.

3. Sal-gurnata li nghataw dawn l-eccezzjonijiet, l-Artikolu 639 tal-Kodici Kriminali kien jipprovdi, fis-subartikolu (3) tieghu li, salv fir-rigward ta’ certi reati li ma humiex relevanti ghall-kaz odjern, meta x-xhud wahdani kontra l-akkuzat ikun il-komplici u x-xiehda tieghu ma tkunx bizzejjed korroborata b’cirkostanzi ohra, ix-xiehda ta’ dan ix-xhud wahdu ma tkunx bizzejjed biex l-akkuzat jigi misjub hati. Fit-**3 ta’ Ottubru 2006**, izda, dan is-subartikolu (3) gie jaqra hekk: “Meta l-uniku xhud kontra l-akkuzat dwar xi reat fi process li jinstema’ quddiem il-gurati tkun persuna komplici, il-Qorti ghandha taghti direttiva lill-gurati biex jiznu x-xiehda li dak ix-xhud jaghti b’kawtela qabel ma jserrhu fuqha u jaslu biex isibu hati lill-akkuzat”.

4. Fl-udjenza tat-**30 ta' Ottubru 2006**, quddiem il-Qorti Kriminali, gew trattati l-eccezzjonijiet tal-akkuzat. F'dana l-istadju mhux biss l-akkuzat ma qajjem ebda ilment ta' indoli kostituzzjonali, izda addirittura qabel li kien applikabbli s-subartikolu (3) tal-Artikolu 639 tal-Kodici Kriminali. In fatti, f'dak il-verbal hemm registrat hekk:

"Il-partijiet qablu li x-xhieda eventwali ta' Kucuk Melek u Kandemir Nilgum Meryem ma jaqghux taht il-provvediment tal-Artikolu 30A ghalkemm huma xhieda kompetenti u producibbli. In vista' ta' dan il-qbil, Dr Montalto jirtira l-ewwel eccezzjoni.

"Sar qbil ukoll bejn il-partijiet li d-deposizzjonijiet ta' Kucuk Melek u Meryem Nilgum moghtija fl-inkjesta pero` konfermata minnhom fil-kumpilazzjoni huma ammissibbli pero` suggetti ghas-salvagwardji kontemplati fl-artikolu 639(3). In vista ta' dan il-qbil Dr Montalto jirtira t-tielet eccezzjoni."

Kien hemm eccezzjonijiet preliminari ohra tal-akkuzat li gew irtirati (ara n-nota bil-miktub tal-akkuzat a fol. 18 tal-atti akkuza), u fil-fatt il-Qorti Kriminali ghaddiet biex tat sentenza biss fuq il-hames eccezzjoni preliminari tal-akkuzat. Din is-sentenza nghatat fit-8 ta' Jannar 2007. Minnha sar appell, li gie deciz minn din il-Qorti – cioe` l-Qorti ta' l-Appell Kriminali – fit-22 ta' Mejju 2007.

5. Il-guri gie appuntat ghas-smigh ghall-**14 ta' Jannar 2008**. Anke f'dan l-istadju – mela issa l-Artikolu 639(3) kien ilu sena u tliet xhur li gie emendat – l-akkuzat Borg ma ssolleva ebda kwistjoni dwar l-applikabilita` o meno ta' din id-disposizzjoni kif emendata. Anzi, mill-verbal tal-imsemmija udjenza tal-14 ta' Jannar 2008 jirrizulta li huwa kien qed jaqbel li d-disposizzjoni l-gdida kienet applikabbli. Dan il-verbal gie registrat qabel ma ssejhu l-gurati biex jinghazlu bil-polza. Il-parti relevanti tal-verbal tghid hekk:

"Il-Qorti gibdet l-attenzjoni tad-difensuri ghall-fatt li jidher li kien hemm malintiz meta fis-seduta tat-30 ta' Ottubru 2006 gie verbalizzat illi l-partijiet qed jaqblu

illi x-xhieda [recte: xiehda] **eventwali ta' Kucuk Melek u Kandelmir Nirgum Meriann ma jaqghux taht il-provvedimenti tal-artikolu 30A u dan ghaliex mill-ezami tal-istess artikolu jidher li m'hemm xejn x'josta li stqarrijiet konfermati bil-gurament minn dawn iz-zewg xhieda li kienu involuti f'reat taht din l-Ordinanza ikunu ammissibbli bhala prova.**

"Il-prosekuzzjoni u d-difiza hadu notament ta' din l-osservazzjoni u jaderixxu maghha u Dr Montalto jzid li l-probabilita` kienet illi l-partijiet kienu qed jirreferu ghall-artikolu 30 u mhux l-artikolu 30A.

"F'kull kaz illum jirrikonoxxu li l-posizzjoni legali hi, wara l-emendi recenti, li l-posizzjoni tal-ko-awturi jew komplici tax-xhieda ta' dawn in-nies m'ghandhiex bzonn korroborazzjoni b'xi cirkostanza materjali imma l-qorti trid twissi lill-gurati li jridu juzaw kawtela massima meta jkunu qeghdin jivvalotaw il-kredibbilita` ta' tali xhieda."

6. B'verdett moghti fis-16 ta' Jannar 2008 il-gurati bi tmien voti kontra wiehed fil-kaz tal-ewwel u tat-tieni kap, u b'seba' voti kontra tnejn fil-kaz tat-tielet kap, sabu lill-akkuzat Mario Borg hati. Dik il-gurnata stess huwa gie kkundannat 21 sena prigunerija, oltre multa, konfiska tal-proprjeta` u kundanna ghall-hlas tal-ispejjez peritali. Huwa appella permezz ta' rikors prezentat fis-6 ta' Frar 2008. Anke f'dan ir-rikors ta' appell ma tqajmet ebda kwistjoni ta' indoli kostituzzjonali. Anzi, wiehed mill-aggravji f'dan ir-rikors hu proprju li l-Onorevoli Imhallef li ppresjeda l-guri naqas milli jottempera ruhhu mas-subartikolu (3) <u>kif emendat</u> tal-Artikolu 639. Dana l-appell gie appuntat ghas-smigh ghall-11 ta' Settembru 2008.

7. Fid-9 ta' Settembru 2008 gie prezentat rikors li, kif inghad, permezz tieghu l-appellant Mario Borg qed jitlob li din il-Qorti taghmel ordni ta' referenza kostituzzjonali fit-termini tal-Artikoli 46(3) u 4(3) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u tal-Kap. 319 rispettivament. Ir-raguni li qed tigi avanzata ghal tali referenza – raguni li tikkozza ma' dak li jinghad fir-rikors tal-appell tieghu – hi:

"Illi…jidher car li meta l-artikolu 639(3) tal-Kodici Kriminali skond id-direzzjoni tal-Imhallef fil-guri gie rez applikabbli retroattivament, illeda d-drittijiet fundamentali tal-esponent ghad-dritt ta' smigh xieraq kif kontemplat fl-artikolu 39(1)(8) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-artikolu 6(1) u l-artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea ghad-Drittijiet tal-Bniedem."

Skond ir-rikorrent dana l-artikolu – jew ahjar is-subartikolu (3) tieghu kif emendat – ma kellux jigi applikat retroattivament. Huwa jghid li sofra lezjoni tad-dritt ta' smigh xieraq ghaliex "…anke waqt il-kumpilazzjoni u sa meta huwa pprezenta l-eccezzjonijiet tieghu fil-guri kien qed jistrada d-difiza tieghu fuq il-posizzjoni legali vigenti f'dak iz-zmien u ossia li x-xhud principali mressqa mill-prosekuzzjoni kellha tigi ikkorroborata u bl-ebda mod ragjonevoli ma kien previst li sa titbiddel il-posizzjoni legali."

8. Din il-Qorti ma tistax hlief tqis it-tqanqil tal-kwistjoni kostituzzjonali bir-rikors aktar 'il fuq imsemmi tad-9 ta' Settembru 2008 bhala semplicement frivola <u>u</u> vessatorja. Mhux biss kien hemm l-adezjoni shiha tal-akkuzat – u dan sa mit-30 ta' Ottubru 2006 – li ghall-kaz tieghu kien applikabbli s-subartikolu (3) tal-Artikolu 639, izda wara li nbidel dan is-subartikolu (3) b'effett mit-3 ta' Ottubru 2006 l-akkuzat seta', kieku ried, jissolleva eccezzjonijiet <u>ohra</u> proprju minhabba dan it-tibdil anke wara z-zmien moghti fis-subartikolu (2) tal-Artikolu 438 tal-Kodici Kriminali, u dana b'applikazzjoni tad-disposizzjoni kontenuta fil-*proviso* tas-subartikolu (1) tal-Artikolu 449: "Izda l-qorti tista' tawtorizza li jinghataw dawk l-eccezzjonijiet <u>ghal raguni li tkun inqalghet wara z-zmien</u> li fih in-nota msemmija fis-subartikolu (2) tal-artikolu 438 ghandha tigi ipprezentata fir-registru tal-qorti" (sottolinear ta' din il-Qorti). Apparti dan kollu, il-posizzjoni legali, anke dik kostituzzjonali, dwar l-applikabilita` b'mod retroattiv ta' disposizzjoni tal-ligi dwar <u>kif issir il-prova</u> ta' reat (a differenza, ghalhekk, ta' jekk l-att jew ommissjoni tammontax jew le ghal reat, jew dwar il-punibbilita` ta' dak l-att jew ta' dik l-ommissjoni) hija cara, u l-qorti ser tillimita

ruhha li taghmel referenza ghal zewg sentenzi li jirreferu anke ghall-gurisprudenza kostituzzjonali: **Ir-Repubblika ta' Malta v. Mahmud Ali Amber** App. Krim. 28/6/2007 u **Il-Pulizija v. Lewis Cordina** App. Krim. 21/1/2005.

9. Ghall-motivi premessi, filwaqt li tiddikjara li t-tqanqil tal-kwistjoni kostituzzjonali bir-rikors tad-9 ta' Settembru 2008 hija semplicement frivola u vessatorja ghall-finijiet u effetti kollha tal-Artikolu 46(3) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u tal-Artikolu 4(3) tal-Kap. 319, tichad it-talba sabiex issir referenza lill-Prim Awla tal-Qorti Civili kif mitlub fl-istess rikors.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------